

YİRMİSEKİZ ÇELEBİ MEHMED EFENDİ

de tasvir edilen hayvan heykelleriyle Versailles bahçelerindeki mermer havuzların da Kâğıthane'de inşa edilen havuzlar ve sebiller için model işlevi gördüğüne şüphe yoktur.

Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi, Fransa'dan döndükten sonra defter emini, 1722'de rûznâmçe-i ewel, 1724'te başmuhasebeci oldu. Çerkez Mehmed'in malını zapt için Mısır'a gönderildi (1730). Patrona Ayaklanması'ndan sonra III. Ahmed'e ve Damad İbrâhim Paşa'ya yakınlığı gerekçesiyle Lefkoşe'ye sürüldü ve 1144'te (1731) orada vefat etti. Ölüm tarihi her ne kadar 1732 olarak gösteriliyorsa da mezar kitâbesine göre bu tarih 1731 olmalıdır. Lefkoşe'de Sinan Paşa Camii'nin hazîresinde bulunan mezar taşı kitâbesinde şöyle yazmaktadır: Bin yüz kırk dört muharreminin on dördüncü günü vefat eden, Yirmisekiz Çelebi demekle mâruf, sâbikan rûznâmçe-i ewel Mehmed Efendi merhumun kabridir el-Fâtîha sene 1144 (19 Temmuz 1731).

Fransa elçiliği ve *Sefâretnâme*'siyle dikkat çeken ve Batı dünyası hakkında Osmanlı ülkesinde ilk bilgilerin oluşmasına katkıda bulunan Mehmed Efendi ayrıca Türk-Fransız ilişkilerinin olumlu bir gelişme göstermesine önemli katkı sağlamıştır. "Turquie" modasının Paris'te yayılmasında da bu elçiliğin büyük rolü vardır. Yine onun sayesinde zihniyet farkının izin verdiği ölçüde Fransız modası Osmanlı ülkesine sızmaya ve Batı'da öteden beri kökleşmiş olan Türkler'e yönelik yanlış düşünce ve kanılar da yavaş yavaş silinmeye başlamıştır. Onun nazik kişiliği, özgür yapısı, zekâsı, uyumu ve medenî davranışları da Paris'teki Türk imgesinin değişiminde rol oynamıştır. İstanbul'a döndükten sonra Mareşal Villeroi'ya dostça mektup yazması onun tutumunun ilginç bir örneğidir.

Mehmed Efendi'nin *Sefâretnâme*'si hakkında farklı değerlendirmeler yapılmıştır. Onun iki dünya arasında bir karşılaştırma yoluna gitmediği ileri sürülür. Ancak Ahmet Hamdi Tanpınar, "Bu kitabın hemen her satırında gizli bir mukayese fikrinin beraberce yürüdüğü görülür. Hakikatte bu sefâretnâmede bütün bir program gizlidir" derken eserin içeriğini ve özünü ortaya koyar. Enver Ziya Karal'ın da vurguladığı gibi sefâretnâme Osmanlılar için Garp'ta açılmış ilk penceredir. Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa'ya gerçekçi gözlemlere dayanan bakış açısıyla aynı dönemde Montesquieu'nün *Acem Mektupları*'ndaki kahramanlarının iki dünyayı kar-

şılaştıran izlenimleri arasında da bir bağ kurmak mümkündür. Gerek Türkiye gerek Avrupa kütüphanelerinde birçok yazma nüshası bulunan *Sefâretnâme* Râşid Mehmed Efendi'nin *Tarih'i* içinde de yer alır (V, 330-336, 365), ayrıca çeşitli baskıları yapılmıştır (*Sefâretnâme-i Fransa, Eser-i Mehmed Efendi*, İstanbul 1283; *Mehmed Efendi'nin Sefâretnâmesi*, Paris 1841; *Sultan Ahmed-i Sâni [?] Tarafından 1132 Senesinde Fransa Kralı On Beşinci Lui Nez-dine Sefâretle Gönderilen Ricâl-i Bâbiâli'den Yirmi Sekiz Mehmed Efendi'nin Takriridir*, İstanbul 1306; Şevket Rado, *Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin Fransa Seyahatnamesi*, İstanbul 1970; Abdullah Uçman, *Yirmi Sekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnamesi*, İstanbul 1975 [sadeleştirilmiş metinle birlikte]; Hünar Tuncer, "Yirmi Sekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnamesi [1132-1134/1720-1721]", *Belleten*, 1987, s. 131-151; Beynün Akyavaş, *Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Fransa Sefaretnamesi*, Ankara 1993). *Sefâretnâme*'nin Fransızca çevirileri de vardır (Lenoir, *Nouvelle description de la ville de Constantinople avec la relation du voyage de l'ambassadeur de la Porte ottomane et de son séjour à la cour de France*, Paris 1721; *Relation de l'ambassade de Mehmed Effendi à la cour de France en 1721, écrite par lui-même et traduite du turc* [par J-C. Galland], Constantinople et se trouve à Paris chez Ganeau, 1757; bu çeviri, dönemin Fransız arşiv kaynakları ve diğer belgeler eklenerek yeniden yayımlanmıştır: Mehmed Efendi, *Le paradis des infidèles, un ambassadeur ottoman en France sous la régence, introduction, notes, textes annexes par Gilles Veinstein*, Paris 1981). Çelebi Mehmed Efendi'nin Muhammed b. Mahmud eş-Şehrezûrî'nin beş bölümden oluşan *Risâ'ilü's-Şecereti'l-ilâhiyye*'sinin dördüncü bölümünü *Semretü's-Şecere* adıyla tercüme ettiği de bilinmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. 126, 268; Râşid, *Târih*, V, 330-336, 365; Hammer, *HEO*, XIV, 29, 110, 195; J. Seeker, *Voyage d'un ministre ottoman*, Montpellier 1879; A. Vandal, *Un ambassadeur turc à Paris sous la régence*, Paris 1887; Sicill-i Osmânî, IV, 266; Osmanlı Müellifleri, III, 164, 189; Ahmed Refik [Altınay], *Târihi Simalar*, İstanbul 1331; a.mlf., "Pasarofoça Muahedesi'nden Sonra Viyana'ya Sefir İ'zâmı", *TOEM*, VII/40 (1332), s. 212-227; Enver Ziya Karal, "Tanzimattan Evvel Garplasma Hareketleri", *Tanzimat I*, İstanbul 1940, s. 13-40; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, IV/1, s. 140, 151; Ahmet Hamdi Tanpınar, *19uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi* (İstanbul 1956), İstanbul 1982, s.

43-45; Faik Reşit Unat, *Osmanlı Sefirleri ve Sefâretnâmeleri* (haz. Bekir Sıtkı Baykal), Ankara 1968, s. 53-68; Fatma Müge Göçek, *East Encounters West: France and the Ottoman Empire in the Eighteenth Century*, Newyork 1978, tür.yer.; E. d'Aubigny, "Un ambassadeur turc à Paris sous la régence", *RHD*, III (1889), s. 78-91, 200-235; Reşit Saffet Atabinen, "Yirmi Sekiz Mehmed Tchélébi et Saïd Efendi, Ambassadeurs Turcs en France (XVIII S.)", *TTOK Belleteni*, sy. 122 (1952), s. 24-25; Ekrem Aksoy, "Yirmi Sekiz Çelebi Mehmed Efendi ve Montesquieu", *Fransız Dili ve Edebiyatı Derneği Yazın ve Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, sy. 3, Ankara 1979, s. 5-13; Bekir Karlığa, "Yirmi Sekiz Mehmed Çelebi'nin Yeni Bulunan Bir Fizik Kitabı Tercümesi ve 18. Yüzyılın Başında Osmanlı Düşüncesi", *Bilim Felsefe Tarihi*, sy. 1, İstanbul 1991, s. 310-311; P. Lunde, "A Turk at Versailles", *Aramco World*, XLIV/6, Houston 1993, s. 30-39; T. Suzuki, "Fransa Sefaretnamesi Müellifi Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin Hayatına Ait Bazı Noktalar Üzerine", *TTK Bildiriler*, XII (1999), III, 1121-1124; Taner Timur, "Matbaa, Aydınlanma ve Diplomasi: Saïd Mehmed Efendi", *Toplumsal Tarih*, sy. 128, İstanbul 2004, s. 54-61; G. Veinstein, "Mehmed Yirmisekiz", *EF* (Ing.), VI, 1004-1006.

ZEKİ ARIKAN

YİRMİSEKİZÇELEBİZÂDE
MEHMED SAİD PAŞA(bk. MEHMED SAİD PAŞA,
Yirmisekizçelebizâde).

YİVLİ MİNARE KÜLLİYESİ

Antalya'da Selçuklu devrinde
inşa edilen Yivli Minare etrafında
şekillenen külliye.

Teraslanmış eğimli bir arazide yer alan külliyenin ana yapısı yivli minare ile ulucamidir. Minare ve caminin hemen yanında Atabey Armağan Medresesi, onun karşısında Ulucami Medresesi yer alır. Bu yapılar topluluğunun bitişiğinde teraslanmış bir alanda sonradan mevlevihâneye dönüştürülen bir yapı bulunmaktadır. Mevlevihânenin arkasında Yivli Minare Hama-mı, önünde cami ile arasında set üstünde Nigâr Hanım Türbesi, bunun üzerinde yolun kıyısında Zincir Kıran Mehmed Bey Türbesi mevcuttur.

Bugün Antalya'nın sembolü olan Yivli Minare blok kesme taşlar üzerinde tuğladan inşa edilmiştir. Kare kesme taş kaide tuğlalarla köşelerden pahlıanarak yükseltilmiş sekizgen kasmağa dönüşmektedir. Bu sekizgen karnak, taş tuğla dizileriyle oluşturulan pano şeklinde tasarlanmış nişlere bölünmüştür. Batı cephesindeki nişler inşa kitâbesini barındırır. Kitâbede mi-

narenin Sultan Alâeddin I. Keykubad zamanında (1220-1237) yapıldığı belirtilmektedir. Nişli kasnağın üzerinde taştan silindir biçiminde dar bir kasnak daha oluşturulmuştur. Bunun üzerine perdahlanmış tuğlalardan sekiz yiv teşkil eden gövde şerefeye kadar uzanmaktadır. Şerefe taştan olup üst bölümü 1954 yılı yangınından sonra yapılan tamiratta yenilenmiştir. Kuzey cephesinde küçük bir kapıdan girilip doksan basamaklı merdivenle minareye çıkılır. Minarenin yüksekliği 30 m. kadardır. Kesme taş kare kaide üzerinde devam eden tuğla bölümde gövde üzerinde lâcivert ve firûze mozaik çinilerle ve küfî hatla "Allah" ve "Muhammed" isimleri yazılmıştır. Yazılar neredeyse tamamen tahrip olmuştur. Bugün mevcut olan kalıntılardan ve eski fotoğraflarından anlaşıldığı kadarıyla minare sırlı tuğla ve firûze renkli çinilerle bezenmiştir.

Yivli Minare Camii veya Alâeddin Camii olarak da bilinen ulucami, ilk yapı Sultan I. Alâeddin Keykubad zamanında muhtemelen dinî yapılar topluluğunun üzerine inşa edilmiştir. Günümüze ulaşan ikinci yapı ise 774'te (1373) Emîr Mübârizüddin Mehmed Bey tarafından yaptırılmıştır. Hamîdoğulları'na ait yapının kitâbesi doğu kapısının basık kemerli girişinin üzerinde yer alır. Bu kitâbede bâni Emîr Mübârizüddin Mehmed Bey'in adı ile mimar Balaban et-

Tavâşi adı okunmaktadır. Yapı enine dikdörtgen planda konumlanmış, son derece sade görünümlü bir eserdir. Masif duvarlar on iki devşirme sütunla altı kubbeli üst örtüyü taşır. Bu altı kubbeden başka yapının batı duvarı önünde dört bölümlü bir beşik tonoz bulunmaktadır. Bu duvarın önceden buradaki bir kilise yapısına ait olduğu tahmin edilmektedir. Mihrap güney duvarında kible yönü doğrultusunda hafif çapraz biçimde yerleştirilmiştir. Tam karşısında basık kemerli kuzey giriş kapısı vardır. Bunun hemen önündeki kubbe aydınlık feneriyle taçlandırılmıştır. Kubbenin altında vaktiyle bir havuzun bulunduğu düşünülmektedir. Yapının güney cephesinde altta altı, üstte üç, doğu girişinde kapı hizasında bir, üstte iki küçük pencere, kuzey cephesinde altta beş, üstte üç aydınlık penceresi mevcuttur. Masif duvarları hareketlendiren ve yapıyı hafifleten bu pencerelere ek olarak aydınlık feneri ve iki giriş kapısı iç mekânı aydınlatarak son derece ferah bir ortam sağlamaktadır. Yapıda kubbe ve tonozların üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. 2007'de yapı içerisinde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kazı ve restorasyon çalışmaları başlatılmış, erken dönemlere ait temel izleri, su künkleri vb. kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Günümüzde bu izlerden kuzey giriş kapısı önünde yer alan su kanalları şeffaf bir cam altında korunarak açıkta bırakılmıştır. Cami 1972 yılına kadar avlusu ile birlikte müze olarak hizmet vermiştir.

Külliyenin ikinci büyük yapısını meydana getiren Ulucami Medresesi (İmaret Medresesi) muhtemelen XIII. yüzyıl içerisinde inşa edilmiştir. Bu Selçuklu eserinin asıl adı ve bânisi bilinmemektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce çarşı olarak kullanılmak amacıyla başlatılan kazı ve restorasyon çalışmaları tamamlanmış, metal konstrüksiyonlarla bir üst örtü oluşturularak yapı kullanıma sunulmuştur. Dört eyvanlı plan tipine sahip medrese dikdörtgen bir alana oturur. Beden duvarları kesme taş-moloz taşla inşa edilmiş, ancak üst örtünün tamamına yakını yıkılmıştır. Dışa taşkın, son derece güzel bir taçkapiya sahiptir. Ön cephesinin yarısından yukarısı yenilenmiştir. Kesme taş cephenin ortasındaki mukarnaslı taçkapağının basık yay kemerli kapısı üzerinde dört satırlık inşa kitâbesi vardır; kitâbe çok yıprandığından okunamamaktadır. Revaklı avlu sekiz kare kaide üzerine sütunlara oturmakta iken günümüzde bunların sadece izleri kalmıştır.

Atabey Armağan Medresesi Yivli Minare Medresesi'nin hemen karşısında yer alır.

Ulucami Medresesi eyvanı

Kesme taştan basık kemerli kapısı üzerinde 637 (1239) yılında Sultan II. Gıyâseddin Keyhusrev zamanında Atabey Armağan tarafından inşa edildiği belirtilmektedir. Bugün çok az süslemesi olan taçkapağı dışında yapıyla ilgili bir kalıntı yoktur. Plan özellikleri de belli değildir. Mevlevîhâne, ulucaminin kuzey girişinin hemen yanında teraslanmış bir alanda kale surlarının dibinde ana caddenin hemen kenarında yer alır. Asıl hüviyeti bilinmeyen mevlevîhâne binasının Selçuklular zamanında diğer yapılarla birlikte inşa edildiği ileri sürülmektedir. XVI. yüzyılda bir tamirat geçiren yapı XVIII. yüzyılda Tekeli Mehmed Paşa tarafından mevlevîhâne haline getirilmiştir. Dikdörtgen planda gelişen yapıda güney cephesi ortasında bir kemerli giriş kapısından aydınlık fenerli kubbe-ye sahip ana mekâna girilir. Bu mekânın kuzeyinde iki, batısında üç tâli hücre vardır. Beşik tonoz örtülü hücrelerin mevlevîhânedeki kalan dervişlerin barınması için yapıldığı düşünülür. Harimin sağında zemini yükseltilmiş merdivenle çıkılan beşik tonoz örtülü eyvan yer alır. Eyvanın kuzeyinde ayrıca bir kapı ile geçilen aynı kotta bir tonozlu mekân mevcuttur. Bu mekândan harime küçük bir kapıdan merdivenlerle inilir. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1973'te yapılan temizlik ve restorasyondan sonra Kültür Bakanlığı Sergi Salonu olarak tasarlanmıştır ve halen bu hizmeti vermektedir.

Zincirkıran Mehmed Bey Türbesi mevlevîhânenin hemen doğu kenarında küçük bir teras üzerinde bulunmaktadır. Kesme taştan inşa edilmiş olup Selçuklu kümbetleri tarzında ele alınmıştır. Kapısı üze-

Yivli Minare Camii – Antalya

YİVLİ MINARE KÜLLİYESİ

Yivli Minare Külliyesi'nin içindeki mevlvihâne binası ile Zincirlihan Mehmed Bey Türbesi

rinde güneybatı yönündeki iki satırlık kitâbeden anlaşıldığına göre 779'da (1377) inşa edilen türbe kare kaide üzerinde sekizgen gövdeli ve piramidal külâhlıdır. Yapı kapısı dışındaki diğer cephelerde birer pencereden ışık almaktadır. İçeride daha önce çinilerle kaplı olduğu söylenen üç sanduka vardır. Türbe 1954 yılında tamir edilmiştir. Nigâr Hanım Türbesi mevlvihâne ile ulucami arasında teraslanmış alanda yer almaktadır. II. Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut'un annesi Abdullah kızı Nigâr Hanım, Ramazan 908 (Mart 1503) tarihinde vefat etmiş ve bu türbeye gömülmüştür. Yapı altıgen plandadır. Türbede kaide kesme taş, gövde ise moloz taşlardan inşa edilmiş, duvarlarda devşirme malzeme kullanılmıştır. Basık kemerli giriş kapısı güney cephesindedir. Dikdörtgen bir niş içerisine alınarak vurgulanan giriş devşirme mermer malzeme ile yapılmıştır. Türbe 1961 yılında restore edilmiştir.

Yivli Minare Hamamı mevlvihâne binasının hemen bitişiğinde yer alır. 1971'de Vakıflar Umum Müdürlüğü tarafından hafriyat ve temizleme çalışmaları yapılarak yapı kısmen ortaya çıkarılmıştır. Kareye yakın dikdörtgen planlı binanın duvarları sıralı moloz taş örgüye sahiptir. Doğu cephesi duvarı üzerindeki bir kitâbede Sultan Alâeddin Keykubad'ın adı okunmaktadır. Planı belirlenen hamamın güney cephesinden soğukluğa girilir. Soğukluğun hemen solunda kubbeli bir soyunmalık vardır. Soyunmalığın kuzeyinde tekrar bir kubbeli mekândan ılıkliğe ve ılıktan sıcaklığa geçilir. Sıcaklık farklı bir şekilde soğuklukla bir kapı vasıtasıyla irtibatlandırılmıştır. Bir bölümü halen yol altında bulunan yapıda

temizlik ve restorasyon esnasında ilâve kırsılar temizlenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

R. M. Riefsthal, *Turkish Architecture in South-western Anatolia*, Cambridge 1931, s. 82; *Türkiyede Vakıf Abideler ve Eski Eserler*, Ankara 1972, I, 501-522; Mete Kırmızı, "Yivli Minare Külliyesi", *Antalya 1. Selçuklu Eserleri Semineri: 22-23 Mayıs 1986*, Antalya 1986, s. 37-48; Selçuk Mülâyim, "Yivli Minare Geleneği", *Antalya 2. Selçuklu Eserleri Semineri: 26-27 Aralık 1987*, Antalya 1988, s. 11-25; Orhan Cezmi Tuncer, *Anadolu Kümbetleri: Beylikler ve Osmanlı Dönemi*, Ankara 1991, II, 48; Örcün Barışta, "Zincirlihan Mehmed Bey Kümbeti Süslemeleri Üzerine", *Antalya 5. Selçuklu Semineri, Bildiriler / Seçkiler: 8-9 Aralık 1995*, Antalya 1998, s. 141-155; Leyla Yılmaz, *Antalya: Bir Ortaçağ Türk Şehrinin Mimarlık Mirası ve Şehir Dokusunun Gelişimi* (16. Yüzyılın Sonuna Kadar), Ankara 2002, s. 10-15, 40-43, 45-55, 65-68, 74-91; a.mlf. – Kemal Tuzcu, *Antalya'da Türk Dönemi Kitabeleri*, Haarlem 2010, s. 32, 132-133, 158-162, 167-171, 176-179, 195-201, 220-221, 237-240; Ahmed Tevhid, "Antalya Kitabelerine Dâir", *TTEM*, XIV/6 (83) (1340), s. 366; Fuat Şişman – Bekir S. Çelik, "Antalya Yivli Minare Külliyesi Hamamı", *Rölöve ve Restorasyon Dergisi*, sy. 5, Ankara 1983, s. 37-46; Latif Armağan, "XVI. Yüzyılda Antalya'da Dini Sosyal Yapılar ve Şehrin Demografik Durumu Üzerine Bir Araştırma", *TAD*, sy. 36 (2004), s. 7-34.

YAVUZ TIRYAKI

YİYECEK

Beslenmenin ve besin maddelerinin insanların beden ve ruh sağlığını, diğer kişilerin haklarını ve sosyal hayatı yakından ilgilendirmesi bakımından dinî hükümler arasında bu konuya da yer verilmiştir. İslâm'ın yiyecek hususundaki ilkelerini ortaya koyan Kur'an âyetlerinde, yerdeki ve

gökteki bütün nimetlerin Allah katından bir ihsan olarak insanların istifadesine ve rıldığı ifade edilir (el-Bakara 2/29; Lokmân 31/20; el-Câsiye 45/13). Bir rahmet ve kolaylık dini olan İslâm'da besin maddelerinin helâl alanı geniş tutulmuş, insan sağlığı başta olmak üzere zorunlu hallerde yiyeceklerle ilgili bazı sınırlamalar getirilmiş, bâtıl inançlara dayalı yasaklar ortadan kaldırılmış, eski ümmetlere yasaklanan bazı yiyecekler helâl kılınmıştır. Bununla birlikte, bir kısım emir ve yasaklarda akılla kavranabilen gerekçelerin ötesinde bazı hikmetlerin ve Allah'a samimiyetle bağlanan müminleri diğerlerinden ayırt eden bir imtihan yönünün olabileceği belirtilmiş, müşriklerin yiyeceklerle ilgili âdetlerinden kaçınılması istenmiş, tevhid inancının gereği simgesel bazı özellikler ve şartlar üzerinde önemle durulmuştur.

Kur'an'da peygamberlere ve müminlere temiz ve helâl yiyeceklerden yemeleleri, verilen nimetlere şükretmeleri ve sâlih ameller işlemeleri emredilmiştir (el-Bakara 2/168, 172; en-Nahl 16/114; el-Mü'minûn 23/51). Bu arada Allah'ın insanların istifadesi için hayvanları, meyve ve bitkileri yarattığı kaydedilip bitkilerle ilgili herhangi bir sınırlama konmazken yenmesi mübat olan deve, siğir, koyun gibi kara hayvanlarına, av hayvanlarına, avlanma usulüne ve genel bir ifadeyle deniz hayvanlarına atfı yapılmış, etleri yenen hayvanlarla ilgili bir ayrıntı yer almayıp yenilmemesi gerekenler içinde sadece domuz eti zikredilmiştir. Yine Kur'an'da bu konuyla ilgili olarak dört sürede sadece dört maddenin (meyte, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına boğazlanmış hayvan) haram kılındığı bildirilmiş (el-Bakara 2/173; el-Mâide 5/3; el-En'âm 6/145; en-Nahl 16/115), bunlardan domuz eti ve kan aynı itibarıyla, diğer ikisi kesim usul ve amacından kaynaklanan âzırı bir sebepten dolayı haram kılınmıştır. Âyetlerde kural olarak iyi ve temiz şeylerin (tayyibât) yenmesinin helâl, pis ve kötü şeylerin (habâis) yenmesinin haram kılındığının vurgulanması (el-Bakara 2/172; el-Mâide 5/4; el-A'râf 7/32), Hz. Peygamber'in bu hususları beyan etme görevine atıfta bulunulmasıyla (el-A'râf 7/157) yiyecekler konusunda haramlık sahası oldukça daraltılmış, Resûl-i Ekrem'in bu hususta koyduğu ölçüler ve getirdiği ilâve yasaklar da bu genel kuralın açıklaması niteliğinde görülmüştür. Resûlullah'tan nakledilen yiyeceklerle ilgili rivayetlerde eti yenen ve yemeyen hayvanlarla ilgili açıklamaların yanında yemek âdâbı ve bazı yiyeceklerin te-